

Asia: VN/27681/2025

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain kehittämistarpeiden arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne arviomuistion luvusta 5 (Valvontalain 1 luku Yleiset säännökset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 6 (Valvontalain 2 luku Palveluntuottajaa ja toimintaa koskevat edellytykset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 7 (Valvontalain 3 luku Palveluntuottajien ja palveluyksiköiden rekisteröinti)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 8 (Valvontalain 4 luku Omavalvonta)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 9 (Valvontalain 5 luku Viranomaisvalvonta)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 10 (Valvontalain 7 luku Erinäiset säännökset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 11 (Valvontalain 8 luku Voimaantulo)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 12 (Erinäiset kysymykset)

-

Muut kommenttinne arviomuistiosta

Suomen infektioidentorjuntayhdistys ry (jatkossa SITY ry) kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain kehittämistarpeiden arviomuistiota (VN/27681/2025). SITY ry pitää valvonnan kehittämistä ja yhtenäistämistä kannatettavana.

SITY ry korostaa, että infektioiden torjunta on keskeinen ja erottamaton osa potilas- ja asiakasturvallisuutta. Hoitoon liittyvät infektiot ovat kansainvälisesti merkittävä haittatapahtumien ryhmä, jolla on vaikutuksia sairastavuuteen, kuolleisuuteen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) sekä World Health Organization (WHO) ovat kaikki korostaneet, että infektioiden torjunta on keskeinen osa terveydenhuollon laadun ja turvallisuuden varmistamista.

SITY ry pitää omavalvonnan vahvistamista lähtökohtaisesti perusteltuna. Esitykseen liittyy kuitenkin merkittäviä potilas- ja asiakasturvallisuuden kohdistuvia huolia.

Arviomuistiossa omavalvonnan rooli korostuu siten, että toimijat määrittelevät itse keskeiset menettelyt, mittarit ja seurannan käytännöt. Tämä voi johtaa:

- merkittävään vaihteluun käytännöissä eri toimijoiden välillä
- tiedon vertailukelpoisuuden heikkenemiseen
- puutteisiin infektioiden torjunnan toteutuksessa

Kansainväliset toimijat, kuten WHO ja ECDC, korostavat, että infektioiden torjunta edellyttää standardoituja toimintamalleja, systemaattista seurantaa sekä kansallisesti yhtenäisiä ohjeita ja käytäntöjä.

SITY ry katsoo, että pelkkä toimijakohtainen omavalvonta ei ole riittävä keino varmistaa infektioiden tehokasta torjuntaa.

Valvonnan keinot ja riittävyys

SITY ry katsoo, että valvonnan kokonaisuudessa tulee säilyttää riittävän vahva ulkoinen valvonta ja kansallinen ohjaus erityisesti potilas- ja asiakasturvallisuuden kannalta kriittisillä osa-alueilla.

Infektioiden torjunnan osalta on olennaista, että:

- vaatimukset ovat valtakunnallisesti yhtenäisiä
- valvonta mahdollistaa toimijoiden vertailun
- viranomaisilla on riittävät keinot ohjata ja tukea toimintaa

Myös THL on korostanut kansallisen seurannan ja ohjauksen merkitystä hoitoon liittyvien infektioiden ehkäisyssä.

SITY ry painottaa, että infektioiden torjunnassa kansallinen ohjaus on välttämätöntä. Kansainväliset suositukset (WHO, ECDC) tukevat vahvasti kansallisesti koordinoitua lähestymistapaa.

Keskeisiä kehittämiskohteita ovat:

- Yhtenäiset määritelmät

Hoitoon liittyvien infektioiden määrittely tulee perustua valtakunnallisesti yhtenäisiin kriteereihin. ECDC tuottaa eurooppalaisia määritelmiä, joita tulisi hyödyntää kansallisesti.

- Mittarit ja seuranta

Infektioiden torjunnan arviointiin tulee käyttää kansallisesti määriteltyjä mittareita. WHO korostaa mittaamisen merkitystä osana potilasturvallisuuden johtamista.

- Kansallinen tiedonkeruu

THL ylläpitää kansallisia rekistereitä ja seurantajärjestelmiä, joiden merkitystä tulee vahvistaa. Toimijoilla tulee olla käytössään ajantasainen, kansallisesti koordinoitu ohjeistus. WHO ja ECDC korostavat, että ohjeistuksen lisäksi tarvitaan myös implementaation tukea ja koulutusta. Keskitetty tiedonkeruu mahdollistaa:

- kansallisen tilannekuvan muodostamisen
- poikkeamien tunnistamisen
- toiminnan kehittämisen

Vaikutukset potilas- ja asiakasturvallisuuteen

Infektioiden torjunta on keskeinen osa potilas- ja asiakasturvallisuutta. Kansainvälisen tutkimusnäytön mukaan merkittävä osa hoitoon liittyvistä infektioista on ehkäistävissä systemaattisilla toimilla.

Mikäli sääntely painottuu liiallisesti toimijakohtaiseen omavalvontaan ilman riittävää kansallista ohjausta, on olemassa riski:

- turvallisuustason alueellisesta eriytymisestä
- infektioiden lisääntymisestä
- tiedon laadun ja vertailtavuuden heikkenemisestä

Tämä ei ole linjassa WHO:n ja ECDC:n suositusten kanssa, joissa korostetaan yhtenäisiä rakenteita ja kansallista koordinaatiota.

Muut huomiot ja kehittämissuositukset

Suomen infektioidentorjuntayhdistys ry esittää, että jatkovalmistelussa:

1. Infektioiden torjunta tunnustetaan lainsäädännössä selkeästi osaksi potilas- ja asiakasturvallisuutta
2. Omavalvonnan rinnalle varmistetaan vahva kansallinen ohjaus ja ulkoinen valvonta
3. Määritellään kansallisesti yhtenäiset:
 - o infektiomääritelmät (ECDC:n mukaisesti)
 - o mittarit
 - o raportointikäytännöt
4. Vahvistetaan THL:n roolia kansallisessa ohjauksessa, tiedonkeruussa, analyysissä ja raportoinnissa
5. Turvataan riittävät resurssit ja osaaminen infektioiden torjuntaan kaikilla palvelutasoilla

Suomen infektioidentorjuntayhdistys ry katsoo, että valvonnan kehittäminen on kannatettavaa, mutta infektioiden torjunnan kaltaisilla potilas- ja asiakasturvallisuuden keskeisillä osa-alueilla tarvitaan vahvaa kansallista ohjausta, yhtenäisiä käytäntöjä sekä systemaattista tiedonkeruuta.

Arifulla Dinah
Suomen infektioidentorjuntayhdistys ry